

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

«» О. Б. Жильцов
«» 2017 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
для студентів 2-го курсу**

Спеціальність 013 початкова освіта

I-й освітній рівень (бакалаврський)

Київ – 2017

Навчальна (психолого-педагогічна) практика: робоча програма [для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта», I-й освітній рівень (бакалаврський)] / О.А. Венгловська, В.І. Дем'яненко, О.О. Музика, І.М. Новик. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017.

Розробники:

Венгловська Олена Анатоліївна, канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Дем'яненко Валентина Іванівна, викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Музика Олена Оксентіївна, канд. псих. наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Новик Ірина Михайлівна, канд. пед. наук, ст. викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 12 від 07 червня 2017року

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Структура програми навчальної (психолого-педагогічної) практики.....	6
II. Зміст і завдання навчальної (психолого-педагогічної) практики.....	7
III. Етапи виконання завдань.....	8
IV. Контроль і оцінювання практичних умінь і навичок студентів.....	10
V. Перелік звітної документації.....	12
VI. Рекомендована література.....	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу навчальну програму укладено відповідно до Галузових стандартів вищої освіти, діючих навчальних планів зі спеціальності 013 «Початкова освіта» та Закону України «Про вищу освіту» (2014), Тимчасового положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка (2015).

Навчальна (психолого-педагогічна) практика студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» є невід'ємною складовою підготовки фахівців з вищою освітою і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання, а також набуття і вдосконалення практичних навичок та вмінь.

Мета практики: закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення педагогічних та психологічних дисциплін, формування професійних компетенцій майбутніх вчителів початкової школи.

Завдання практики:

- ознайомлення студентів зі специфікою навчально-виховного процесу в перші дні навчання дитини в школі та особливостями роботи вчителя з першокласниками;
- спостереження за особливостями адаптації першокласників до умов навчально-виховного процесу в школі та формування вмінь організовувати, проводити, аналізувати й узагальнювати результати психодіагностичних досліджень готовності першокласників до школи й особливостей їх психічного розвитку (пізнавального, емоційно-вольового, особистісного);
- удосконалення вмінь і навичок спостережень та аналізу різних форм виховної роботи у першому класі;
- розвиток організаційної та методичної готовності студентів до роботи з першокласниками та їх батьками;
- підтримання стійкого інтересу до професії вчителя та потреби в педагогічній самоосвіті.

Зміст програми практики спрямований на формування у майбутніх вчителів початкової школи **загальної компетентності** складниками якої є: *соціальна* (здатність та готовність до освітньої діяльності, наповненої особистісними сенсами щодо освітнього продукту, до усвідомлення власної освітньої траєкторії та вміння її проектувати), *інформаційна* (здатність і готовність до здобування інформації з різних джерел із проблем педагогіки та психології, інтерпретації, систематизації, аналізу), *комунікативна* (здатність і готовність до навчальної взаємодії в парі, групі, проектування особистої моделі комунікації в групі (спільноті)), *самоосвітня* (здатність і готовність до усвідомленого відбору інформації (з різних джерел) та застосовування її у професійній діяльності, аналізу, критичного осмислення, виокремлювати, узагальнювати, характеризувати передумови, чинники, суперечності розвитку педагогічної практики) та **професійної компетентності**, а саме: *освітньої* (здатність і готовність до: організації навчального процесу з учнями 1 класу дітей шестирічного віку в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів, відповідно до положень Концепції нової української школи), *психологічної* (здатність і готовність до врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей шестирічного віку у процесі організації педагогічної взаємодії), *дидактичної* (здатність та готовність аналізу педагогічних явищ та процесів, пояснення їх сутності, аргументуючи власну точку зору з позиції науки, аналізу педагогічних ситуацій з погляду гуманістичної педагогіки, наукових підходів щодо вивчення розвитку особистості та особливостей становлення і розвитку системи освіти в Україні, моделювання навчального процесу, використання сучасних освітніх технологій, добору змісту, форм, методів, засобів навчання у їх взаємозв'язку, взаємозалежності), *рефлексивної* (здатність і готовність до особистісно-значущої позитивної мотивації професійно-педагогічної діяльності, творення власного педагогічного досвіду).

І. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика педагогічної практики (навчальної)
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6 Модулів – 3 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 180 год.	Галузь знань <i>01 Освіта</i> спеціальність 013 <i>Початкова освіта</i> Професійна кваліфікація Бакалавр з початкової освіти, вчитель початкової школи I-й освітній рівень: <i>бакалаврський</i>	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й
		Навчальна (психолого-педагогічна) практика
		180 год.
		ПМК
		залік

II. ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль I

Організаційна діяльність студентів

Завдання практики:

- ознайомлення із завданнями та програмою навчальної (психолого-педагогічної) практики;
- ознайомлення з правами та обов'язками студентів-практикантів;
- ознайомлення з базою проходження практики;
- співбесіди з директором, заступниками директора, вчителями та психологом щодо ознайомлення з особливостями організації навчально-виховного процесу в початковій школі;
- ознайомлення зі шкільною документацією у першому класі;
- складання індивідуального плану роботи під час практики.

Змістовий модуль II

Навчально-виховна діяльність студентів

Завдання практики:

- діагностування пізнавальної мотивації та спрямованості інтересів першокласника;
- здійснення спостереження та аналіз різних форм виховної роботи у першому класі (1 за вибором студента);
- вивчення та аналіз гуманістичної спрямованості організації навчально-виховного процесу в 1 класі як умов успішної адаптації дитини до нових умов життєдіяльності в школі.

Змістовий модуль III

Психолого-діагностична діяльність студентів

Завдання практики:

- спостереження за психологічними особливостями організації прийому дітей у перший день шкільного навчання та специфікою роботи вчителя в перші дні навчання першокласників;

- спостереження за поведінковими проявами індивідуальних, зокрема індивідуально-типологічних, особливостей розвитку дітей (типу темпераменту, гіперактивності, агресивності, тривожності, ініціативності, комунікабельності, лідерських якостей та ін.);
- проведення психодіагностичного обстеження пізнавального й особистісного розвитку учнів 1 класу, особливостей навчальної мотивації з метою визначення рівня готовності дітей до школи;
- проведення анкетування батьків першокласників з метою отримання інформації про дитину і аналіз отриманих даних;
- розробка психолого-педагогічних рекомендацій для батьків учнів 1 класу з метою підвищення рівня психологічної готовності дітей до школи (разом із класоводом, психологом).

III. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Перший тиждень

Складання індивідуального плану студента-практиканта на період навчальної (психолого-педагогічної) практики.

Ознайомлення з документацією навчальної (психолого-педагогічної) практики та вимогами до її ведення.

Ознайомлення з психологічними особливостями організації прийому дітей у перший день шкільного навчання та специфікою роботи вчителя в перший тиждень.

Спостереження за поведінковими проявами індивідуальних, зокрема індивідуально-типологічних, особливостей розвитку дітей (типу темпераменту, гіперактивності, агресивності, тривожності, ініціативності, комунікабельності, лідерських якостей та ін.). Самостійно обрати 1 учня для поглибленого обстеження.

Другий тиждень

Діагностика пізнавальної мотивації, спрямованості інтересів першокласника.

Підготовка, організація й проведення психодіагностичного обстеження особливостей пізнавального розвитку учнів 1 класу (обстеження пам'яті, мислення, уяви, уваги).

Проведення анкетування батьків з метою отримання інформації про досліджувану дитину.

Третій тиждень

Спостереження та аналіз різних форм виховної роботи у першому класі.

Підготовка, організація й проведення психодіагностичного обстеження особливостей особистісного розвитку учнів 1 класу та ієрархії їх навчально-пізнавальних мотивів.

Четвертий тиждень

Аналіз організації навчально-виховного процесу в 1 класі як умови успішної адаптації дитини до шкільного середовища.

Узагальнення результатів досліджень, складання психолого-педагогічних рекомендацій для батьків дітей-учасників психолого-педагогічної діагностики, підготовка презентації та оформлення звітної документації.

Спостереження за поведінковими проявами першокласника та вивчення його індивідуально-психологічних особливостей проводиться упродовж всього періоду практики. Виняткове значення має інформація, здобута під час анкетування батьків – це дозволяє відтворити картину розвитку дитини в дошкільному віці та деякі особливості її індивідуальності; анкетування вчителя – його досвід, проникливість, психологічна спостережливість, допоможе оцінити особливості розвитку особистості першокласника.

Студенту-практиканту пропонується провести дослідження рівня розвитку дитини та її готовності до шкільного навчання за методикою «Бесіда про школу» (автор Т. А. Нежнова), «10 слів» О. Р. Лурії, «Тест вербального мислення» І. Шванцара, «Коректурна проба Бурдона» (діагностика

пізнавального розвитку), «Сім сходинок» В. Г. Щур (діагностика самооцінки), «Тепінг-тест» Є.П. Ільїна (визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками).

Студент-практикант може варіювати зміст діагностичної програми практики, використовуючи різні (але не менше трьох) психологічні методики, освоєні в процесі вивчення психології.

IV. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Контроль успішності студентів з врахуванням поточного і підсумкового оцінювання проводиться відповідно до навчального плану.

Для обліку і реєстрації показників успішності використовується рейтингова відомість успішності студентів. Кожне завдання включає бал оцінки поточної роботи студента на практиці. Рейтинговий бал за проведення досліджень встановлюється як середнє арифметичне з усіх позитивних і негативних оцінок, отриманих впродовж усієї практики.

Система рейтингових балів для різних завдань представлена в таблиці 1.

Підставою для оцінювання навчальної практики є виконання студентом завдань, визначених програмою практики, індивідуального плану та підготовка звітної документації.

Таблиця 1

Орієнтовна оцінка видів діяльності за рейтинговою системою

№ п/п	Види діяльності	Оцінювальні бали
1.	Ознайомлення із завданнями практики та вимогами до оформлення документації	2 бал
2.	Результати діагностування пізнавальної мотивації та спрямованості інтересів першокласника	14 балів

3.	Аналіз однієї з форм виховної роботи у першому класі	16 балів
4.	Аналіз гуманістичної спрямованості організації навчально-виховного процесу в 1 класі	14 балів
5.	Результати дослідження рівня розвитку учня 1 класу та його готовності до шкільного навчання	20 балів
6.	Якісний аналіз результатів анкетування батьків першокласника	8 бали
7.	Психолого-педагогічні рекомендації для батьків учнів 1 класу	16 балів
8.	Звіт про виконання завдань практики	10 балів
Всього:		100 балів

Загальні критерії оцінювання за національною (4-бальною) та європейською (ECTS) подано у таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів	незадовільно
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів	

V. ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1. Індивідуальний план роботи.
2. Результати діагностування пізнавальної мотивації та спрямованості інтересів першокласника – 1-ї дитини.
3. Аналіз однієї з форм виховної роботи у першому класі – 1-ї форма.
4. Аналіз організації навчально-виховного процесу в 1 класі.
5. Узагальнені результати дослідження рівня розвитку школяра та його готовності до шкільного навчання – 1-ї дитини (три методики за вибором студента).
6. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей-учасників експерименту, на основі результатів анкетування батьків (1-ї анкети).

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 09.08.2017 р. № 1/9-436 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році. Початкова школа». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/11/1-9-436.zip>
2. Комплекс програм і методичних рекомендацій з організації і проведення педагогічної практики з психології / Л. В. Долинська, О. В. Скрипченко, Т. М. Лисянська та інші. – Київ : Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2006. – 141 с.
3. Нова школа: простір освітніх можливостей [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/08/17/mon.pdf>
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти [Текст] : підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. Я. Савченко. – Київ : Грамота, 2013. – 504 с.
5. Савченко О. Я. Навчання і виховання учнів 1 класу [Текст] : метод. посіб. для вчителів / упоряд. : О. Я. Савченко. – Київ : Початкова школа, 2002. – 464 с.

Допоміжна

1. Адаптація дитини до школи / Упоряд.: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – Київ : Мікрос-СВС, 2003. – 111 с.
2. Адаптація дітей у 1, 5, 10 класах / упоряд. Т. Червона. – Київ : Шк. світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. Інтелектуальні здібності дитини / Упорядники : С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – Київ : Мікрос-СВС, 2003. – 96 с.
4. Коробко С.Л. Робота психолога з молодшими школярами : Методичний посібник / С.Л. Коробко, О.І. Коробко. – Київ : Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
5. Розвиток пізнавальних процесів дитини / Упорядники : С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – Київ : Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
6. Савченко О. Я. Діагностика і дидактичні умови формування у молодших школярів мотивації уміння вчитися / Олександра Яківна Савченко // Україн. пед. журн. – 2015. – № 1. – С. 85-98.